

Starostlivosť o dlhodobo chorých starších ľudí

– prehľad foriem pomoci

Božena Bušová, Rastislav Bednárík, Lýdia Brichtová, Kvetoslava Repková

Inštitút pre výskum
práce a rodiny

interlinks

AGENCIJA
NA PODOBU
VÝSKUMU & VÝVOJA

European Centre for Social Welfare Policy and Research (AT) • Ecole d'études sociales et pédagogiques (CH) • University of Southern Denmark (DK) • National Institute for Health and Welfare – THL (FI) • Institut de Recherche et Documentation en Economie de la Santé – IRDES (FR) • Institut für Soziale Infrastruktur (DE) • Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung – WZB (DE) • CMT Prooptiki Ltd. (EL) • University of Valencia – ERI Polibienestar (ES) • Studio Come S.r.l. (IT) • Stichting Vilans (NL) • Institute for Labour and Family Research (SK) • Institute of Public Health (SI) • Forum for Knowledge and Common Development (SE) • University of Kent – CHSS (UK) • University of Birmingham – HSMC (UK)

Funded by the European Commission
under the Seventh Framework Programme
Grant agreement no. 223037

Bratislava 2011

Dostupnými informáciami k vyššej kvalite dlhodobej starostlivosti o starších ľudí

Starnutie populácie predstavuje v súčasnosti vážnu spoločenskú výzvu, ktorá sa týka krajín bez ohľadu na ich veľkosť či ekonomickú silu. Predpokladá sa, že na Slovensku sa počet ľudí starších ako 65 - ročných do roku 2030 takmer zdvojnásobí. Takýto vývoj je potešiteľný, nakoľko svedčí o pokročilosti zdravotníckych a sociálnych systémov, o zlepšovaní životných podmienok ľudí a o zmenách v životnom štýle ľudí.

Súčasťou výziev starnutia populácie je aj zvyšovanie úrovne služieb pre staršie osoby, najmä v situácii, ak sa z dôvodu vyššieho veku postupne stávajú odkázané na pomoc iných. Na Slo-

vensku v súčasnosti existuje sieť rôznorodých služieb zameraných na tento účel. Problémom však je, že odkázané staršie osoby, ich rodinní príslušníci, často ani odborníci z rozličných sektorov nemajú o nich dostatočné informácie.

Účelom tohto informačného materiálu je poskytnúť prehľad o formách pomoci dlhodobo chorým starším ľuďom a ich rodinám v rámci zdravotného a sociálneho sektora. Domnievame sa, že takéto informácie môžu skvalitniť manažment dlhodobej starostlivosti o uvedenú skupinu ľudí a tak pomôcť zvýšiť kvalitu ich predlžujúceho sa života.

Akútna zdravotná starostlivosť (lekárska aj ošetrovateľská*)

podľa zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti** v znení neskorších predpisov (§§ 6 - 7)

názov poskytovateľa	prostredie starostlivosti	stav staršej osoby	ako získať pomoc	čo sa poskytuje, zabezpečuje	financovanie pomoci
<i>Špecializovaná, fakultná alebo univerzitná nemocnica</i>	nemocnica	akútny stav, komplikované prípady vyžadujúce dennú lekársku a ošetrovateľskú starostlivosť	odoslanie lekárom	diagnostika, nastavenie na liečbu, ošetrovanie	zo zdravotného poistenia
<i>Klinika geriatrickej a geriatrického oddelenia</i>	nemocnica	akútny stav, komplikované prípady vyžadujúce dennú lekársku a ošetrovateľskú starostlivosť	odoslanie lekárom	diagnostika, nastavenie na liečbu, ošetrovanie	zo zdravotného poistenia
<i>Všeobecná, mestská nemocnica</i>	nemocnica	akútny stav, bežné prípady vyžadujúce dennú lekársku a ošetrovateľskú starostlivosť	odoslanie lekárom	diagnostika, nastavenie na liečbu, ošetrovanie	zo zdravotného poistenia

* Ošetrovateľskú starostlivosť vykonáva sestra

** Úplný názov zákona: Zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

Dlhodobá zdravotná starostlivosť (lekárska aj ošetrovateľská)

podľa zákona č. 578/2004 Z.z. (§§ 6-7)

názov poskytovateľa	prostredie starostlivosti	stav staršej osoby	ako získaf pomoc	čo sa poskytuje, zabezpečuje	financovanie pomoci
<i>Liečebňa alebo oddelenie pre dlhodobu chorých</i>	liečebňa, oddelenie nemocnice	chronický, dlhodobu zlý zdravotný stav, ktorý vyžaduje dennú lekársku aj ošetrovateľskú starostlivosť	odoslanie lekárom	dodiagnostikovanie, pozorovanie reakcie na liečbu, doliečenie, ošetrovanie	zo zdravotného poistenia
<i>Dom ošetrovateľskej starostlivosti</i>	dom ošetrovateľskej starostlivosti	chronický, dlhodobu zlý zdravotný stav, stabilizovaný, vyžaduje dennú ošetrovateľskú a opatrovateľskú starostlivosť, lekársku starostlivosť podľa potreby	odoslanie lekárom	odborná ošetrovateľská a opatrovateľská starostlivosť 24 hodín denne, prípadne aj rehabilitácia	zo zdravotného poistenia + doplatky
<i>Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti</i>	domácnosť	chronický, dlhodobu zlý zdravotný stav, stabilizovaný, vyžaduje ošetrovateľskú starostlivosť, lekársku starostlivosť podľa potreby	odoslanie lekárom	ošetrovanie, prípadne rehabilitácia doma u pacienta	zo zdravotného poistenia
<i>Hospic</i>	zdravotnícke zariadenie	stav, kedy choroba bezprostredne ohrozuje život, terminálne štádium	odoslanie lekárom	liečebné postupy vedúce k zmierneniu bolesti a iných závažných prejavov choroby	zo zdravotného poistenia

Sociálne služby na úrovni obce/mesta

podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov

názov poskytovateľa	prostredie starostlivosti	stav staršej osoby	ako získať pomoc	čo sa poskytuje, zabezpečuje	financovanie pomoci
<i>Opatrovateľská služba (§41)</i>	domácnosť	odkázanosť na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (stupeň odkázanosti II- III-IV-V-VI)	zabezpečuje obec podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o odkázanosti a žiadosti o poskytnutie sociálnej služby; poskytujú verejní aj neverejní poskytovatelia	pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivitách	z rozpočtu obce, z úhrad za sociálnu službu od prijímateľa
<i>Denný stacionár (§ 40)</i>	v dennom stacionári na časť dňa, inak doma	odkázanosť na pomoc inej osoby (stupeň odkázanosti II-III-IV-V-VI)	zabezpečuje obec podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o odkázanosti a žiadosti o poskytnutie sociálnej služby; poskytujú verejní aj neverejní poskytovatelia	pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stravovanie, pracovná terapia, záujmová činnosť	z rozpočtu obce, z úhrad za sociálnu službu od prijímateľa
<i>Odlahčovací služba pre osoby, ktoré sa starajú o osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (§ 54)</i>	doma alebo ambulancia alebo pobytová forma sociálnej služby na určitý čas	odkázanosť na opatrovanie (stupeň odkázanosti V-VI) počas obdobia, v ktorom opatrovateľ nemôže vykonávať opatrovanie, najviac 30 dní v kalendárnom roku	zabezpečuje obec podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o odkázanosti a žiadosti o poskytnutie sociálnej služby; poskytujú verejní aj neverejní poskytovatelia	pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivitách	z rozpočtu obce, z úhrad za sociálnu službu od prijímateľa

Sociálne služby na úrovni obce/mesta

podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov

názov poskytovateľa	prostredie starostlivosti	stav staršej osoby	ako získať pomoc	čo sa poskytuje, zabezpečuje	financovanie pomoci
Zariadenie opatrovateľskej služby (§ 36)	pobytová sociálna služba na určitý čas	odkázanosť na pomoc inej osoby (stupeň odkázanosti II-III-IV-V-VI), ak nie je možné poskytnúť opatrovateľskú službu doma	zabezpečuje obec podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o odkázanosti a žiadosti o poskytnutie sociálnej služby; poskytujú verejnú aj neverejnú poskytovateľa	pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie	z rozpočtu obce, z úhrad za sociálnu službu od prijímateľa
Zariadenie pre seniorov (§ 35)	celoročný alebo týždenný pobyt	dovŕšenie dôchodkového veku a odkázanosť na pomoc inej osoby (stupeň odkázanosti II-III-IV-V-VI) alebo iné vážne dôvody	zabezpečuje obec podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o odkázanosti a žiadosti o poskytnutie sociálnej služby; poskytujú verejnú aj neverejnú poskytovateľa	pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, zabezpečuje sa záujmová činnosť	z rozpočtu obce, z úhrad za sociálnu službu od prijímateľa

Sociálne služby na úrovni regiónu

podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov

názov poskytovateľa	prostredie starostlivosti	stav staršej osoby	ako získať pomoc	čo sa poskytuje, zabezpečuje	financovanie pomoci
Domov sociálnych služieb (§ 38)	denný, týždenný alebo celoročný pobyt	odkázanosť na pomoc inej osoby (stupeň odkázanosti V-VI) alebo fyzická osoba, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III	zabezpečuje VUC podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o odkázanosti a žiadosti o poskytnutie sociálnej služby; poskytujú verejnú aj neverejnú poskytovateľa	pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a zabezpečuje sa pracovná terapia, záujmová činnosť	z rozpočtu VUC, z úhrad za sociálnu službu od prijímateľa
Špecializované zariadenie (§ 39)	denný, týždenný alebo celoročný pobyt	odkázanosť na pomoc inej osoby (stupeň odkázanosti V-VI) a špeciálna diagnóza (napr. Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba, skleróza multiplex, schizofrénia, demencia)	zabezpečuje VUC podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o odkázanosti a žiadosti o poskytnutie sociálnej služby; poskytujú verejnú aj neverejnú poskytovateľa	pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a zabezpečuje sa pracovná terapia, záujmová činnosť	z rozpočtu VUC, z úhrad za sociálnu službu od prijímateľa

Finančná pomoc

podľa zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia v znení neskorších predpisov

názov poskytovateľa	prostredie starostlivosti	stav staršej osoby	ako získať pomoc	čo sa poskytuje, zabezpečuje	financovanie pomoci
<i>Peňažný príspevok na opatrovanie (§ 40)</i>	domácnosť alebo v kombinácii s denným pobytom v zariadení	ťažké zdravotné postihnutie, odkázanosť na opatrovanie v rozsahu minimálne 8 hodín denne	zabezpečuje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o poskytnutí príspevku	pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivitách	zo štátneho rozpočtu
<i>Iné peňažné príspevky na kompenzáciu (§§ 20 - 38)</i>	domácnosť alebo pobytová sociálna služba	ťažké zdravotné postihnutie a jeho dopad v oblasti mobility, komunikácie, orientácie, sebaobsluhy a zvýšených výdavkov	zabezpečuje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta trvalého pobytu na základe rozhodnutia o poskytnutí príspevku	peňažné príspevky na pomoc pri mobilite, komunikácii, orientácii, sebaobsluhy a pri kompenzácii zvýšených výdavkov	zo štátneho rozpočtu